

Et arbejdskort til brug for faunistiske undersøgelser i Danmark

af LEIF LYNEBORG

Da en kreds af foreningens medlemmer længe havde følt savnet af et anvendeligt arbejdskort over Danmark, tog bestyrelsen i samarbejde med Zoologisk Museums entomologiske afdeling i vinteren 1969–70 initiativ til at få fremstillet et sådant kort. Under de forudgående drøftelser blev man enige om at stille følgende krav til et sådant arbejdskort:

1. Som grundlag for arbejdskortet skulle anvendes et af Geodætisk Instituts kortbøger med navnefortegnelse.
2. Arbejdskortet skulle have en udformning, der muliggjorde en hurtig placering af de ønskede lokaliteter.
3. Kortet skulle være prisbilligt, så det var muligt for alle interesserede at anskaffe det i et større antal.

Med hensyn til det første punkt besluttede man efter lange overvejelser at gå ud fra Geodætisk Instituts kortbog i 1:200.000. Motiveringen var, at institutets 3-bindts kortbog i 1:100.000 må forventes at udgå af produktionen i løbet af nogen tid. Denne 3-bindts kortbog havde iøvrigt nok været at foretrække på grund af sin meget rigere forsyning med stednavne.

Som grundlag for en inddeling af arbejdskortet vedtoges det at benytte den inddeling, der til dels allerede findes i kortbogen i 1:200.000. Enhver bruger af denne bog vil vide, at der ved ethvert stednavn i navnefortegnelsen bag i bogen findes en kode, der henviser til et kortopslag og et felt markeret med røde tal og bogstaver i kortopslaget margin. Denne inddeling i felter er baseret på et system af vandrette og lodrette linier. De vandrette linier er breddegrader med en indbyrdes afstand af 5', mens de lodrette linier repræsenterer længdegrader med en afstand på $7\frac{1}{2}'$ mellem de enkelte linier. I kortbogen er kun hver anden af disse gradlinier trukket igennem fra margin til margin. De øvrige er kun markeret med en rød streg i marginen, men kan med fordel trækkes op samtidig med, at man forsyner sin kortbog med de fra arbejdskortet stammende kodebetegnelser (se herom

senere). Det er i al sin enkelthed disse linier, der danner netmønstret på arbejdskortet (fig. 1). Størrelsen af de enkelte felter i nettet er ca. 8×9 km.

For at brugeren hurtigt kan placere en given lokalitet på arbejdskortet, er dette forsynet med et system af kodebetegnelser, der omfatter en række bogstavkombinationer for de lodrette søjler begrænset af længdegrader, og en talrække fra 01 til 41 for de vandrette søjler begrænset af breddegrader. Den, der vil benytte arbejdskortet, har kun nødig at forsyne sin kortbog med de tilsvarende kodebetegnelser i marginen af alle kortbogens opslag. Det er gjort på nogle få timer, og interesserede kan ved henvendelse til Zoologisk Museums 3. afdeling låne en udfyldt kortbog som forlæg.

Det er herefter en hurtig operation at placere en given lokalitet med stor præcision på sit arbejdskort. Det vil være en kendt sag for de, der har arbejdet med faunistik, at mange lokaliteter går igen fra art til art. Sådanne lokaliteter kan man med fordel lave en liste over med efterfølgende angivelse af den pågældende kode på arbejdskortet, eller man kan i kort-

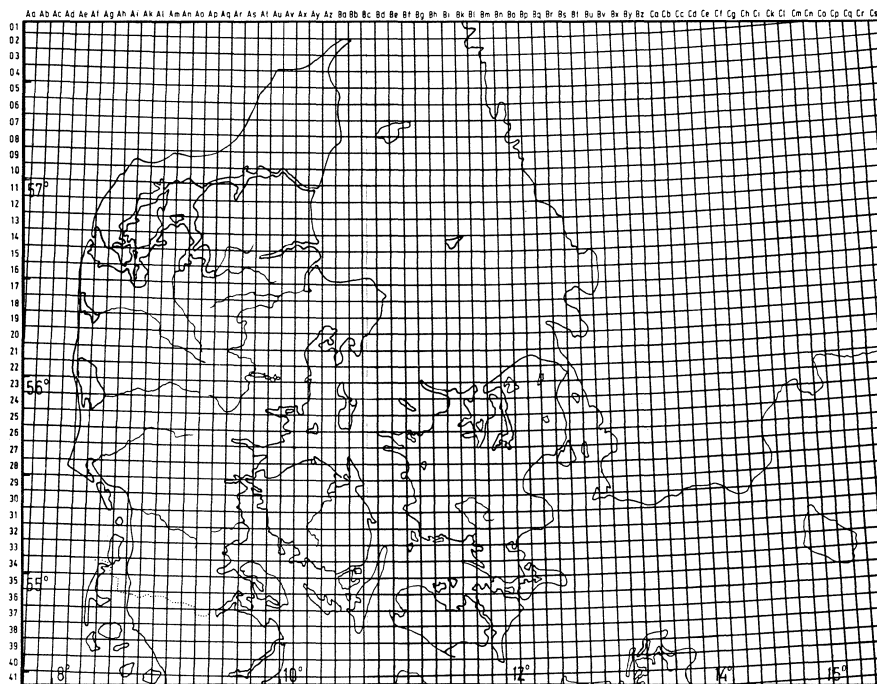

Fig. 1. Gengivelse i halv linjær størrelse af det nye arbejdskort. Ved publicering af kort over dyrs udbredelsesforhold vil nettet og betegnelserne i øvre og venstre margin ikke blive reproduceret med.

Et arbejdskort til faunistiske undersøgelser

bogens navnefortegnelse tilføje arbejdskortets kode. Ved indmarkering på arbejdskortet er det en stor hjælp at anvende en vinkel fremstillet af karton og med 3 cm brede og 20 cm lange ben.

Kortet er trykt i rotaprint af Zoologisk Museums trykkeri. Det foreligger i formatet A4 (21 × 29,7 cm) og er forsynet med 4 huller for placering i ringbind. Kortet foreligger i 2 udgaver. Den ene har net med tilhørende bogstav- og talbetegnelser trykt i sort. Det er denne udgave, der i halv størrelse er gengivet i fig. 1. I den anden udgave er nettet med betegnelser trykt i blå, således at det forsvinder ved reproduktion. Der er ved kortets tegning taget hensyn til, at kortet skal kunne tåle en skrap nedsættelse i reproduktion. Man må her tænke på, at der i visse tilfælde kan blive tale om at publicere i hundredvis af kort. For at reducere udgifterne til klicheer og trykning vil kortene i sådanne tilfælde blive nedsat til $\frac{1}{4}$ liniær størrelse, hvorefter der kan placeres 6 kort på en side af »Entomologiske Meddelelser«s format. Er der tale om en lille kortmængde, vil man dog nok nøjes med en mindre nedsættelse, f. eks. til $\frac{1}{2}$ liniær størrelse som kortet gengivet i fig. 1.

Der er flere brugbare måder for markering af lokaliteter, og det er op til den enkelte at afgøre, hvilken han vil anvende. Under det forberedende arbejde med et faunistisk materiale vil de fleste nok på arbejdskortene markere fundenes placering med et lille kryds eller en bolle, eventuelt med en farve. Ved fremstillingen af de endelige kort til reproduktion er der i hvert fald to metoder, der kan komme i anvendelse. Man kan for det første udfylde de felter, hvori der er markeret fund. Teknisk set er denne metode lidt krævende, idet man med linial og tuschpen må trække felternes sider op, inden felterne kan udfyldes.

En hurtigere metode kan opnås ved at benytte en markering med cirkler indskrevet i feltet. Teknikken er her den sædvanlige for fremstilling af prikkort, idet man med passer eller ved hjælp af en skabelon tegner cirkler med centrum i det pågældende felts centrum. For reproduktion vil anvendelse af cirkler med en diameter af 4 mm være passende. Endelig må det fremhæves, at man ved at anvende fyldte, halvfylde eller åbne cirkler har muligheder for at give forskellige markeringer, f. eks. af fund før eller efter et bestemt år o. s. v.

Det er bestyrelsens håb, at foreningens medlemmer vil bruge disse kort ved fremtidige faunistiske undersøgelser. Der tænkes her både på det enkelte medlem, der på egen hånd arbejder med en eller anden opgave, stor eller lille, og på en kreds af medlemmer, der i et team-work klarlægger faunistikken for en større eller mindre gruppe.